WYCHOWANIE NA CO DZIEŃ

Nr 5 (254), 2015

SPIS TREŚCI

AKTUALNE PROBLEMY PEDAGOGICZNE

Mariusz Jędrzejko – Dopalacze – zjawisko i zagrożenia 3
Eryk Matuszkiewicz, Magdalena Zając – Młodzież – dopalacze – profilaktyka 9

ŚRODOWISKO I WYCHOWANIE

Teresa Wilk – Rodzina i szkoła – refleksje na dziś i na jutro, czyli o potrzebie wspólnych działań wychowawczo-edukacyjnych wobec (nowych?) zagrożeń dzieci i młodzieży w perspektywie dynamiki i różnorodności przemian 18
Tomasz Różański – Rola rodziny w profilaktyce uzależnień ludzi młodych od środków odurzających 24

EDUKACJA ZDROWOTNA

Iwona Malorny – Profilaktyka asymilatywna – nowe podejście w pracy z młodzieżą zagrożoną uzależnieniem 28
Alina Dworak – Uzależnienia behawioralne – problem społeczny i pedagogiczny 32

METODY NAUCZANIA I WYCHOWANIA

Jacek Szczepkowski – Niewłaściwe zachowania młodzieży – konstruktywne rozwiązania instytucjonalne z perspektywy Podejścia Skoncentrowanego na Rozwiązaniach 36
Jolanta Jarczyńska – Co zagraża młodzieży, a co ją chroni przed problemowym uczestnictwem w grach losowych? 43

PROBLEMY MŁODZIEŻY

Patryk Białas – Prostytucja jako zjawisko patologii społecznej wśród dzieci i młodzieży w opinii funkcjonariuszy Policji 51

LEKTURY STARE I NOWE

Renata Czernecki – Zdrowie i jego promocja a środowisko lokalne 55

KRONIKA

Jan A. Malinowski – Profilaktyczna „dojrzałość" Torunia 57
Toruńska kampania profilaktyczna „Październik 2015..." – fotoreportaż 59

WKŁADKA METODYCZNA

Magdalena Zając — Program profilaktyki uzależnień od środków odurzających „Niezależni" I
Elżbieta Kościńska – Metody pracy z seniorami – kilka propozycji zajęć VII

CONTENT

CURRENT PEDAGOGICAL PROBLEMS

Mariusz Jędrzejko – Boosters – a phenomenon and threats 3
Eryk Matuszkiewicz, Magdalena Zając – Youth – designer drugs – prevention 9

ENVIRONMENT & EDUCATION

Teresa Wilk – Family and school – reflections for today and tomorrow. The need of common educational and tutorial actions in the presence of (new?) risks among children and teenagers against dynamic and various changes 18
Tomasz Różański – The role of family in the prevention of young people's addiction to intoxicants 24

HEALTH EDUCACTION

Iwona Malorny – Assimilative prevention – a new approach to working with young people at risk of addiction 28
Alina Dworak – Behavioral addictions – social and pedagogical issues 32

EDUCATION AND SOCIALIZATION METHODS

Jacek Szczepkowski – Inapropriate behavior of young people – constructive institutional arrangements from the perspective of Solution Focused Approach 36
Jolanta Jarczyńska – What threatens the youth, and It protects against problematic participation in gambling? 43

PROBLEMS OF THE YOUTH

Patryk Białas – The prostitution as the social pathology amongst children and teenagers in the opinion of Police Officers 51

OLD & NEW READINGS

Renata Czernecki – Health and its promotion in a local communities 55

CHRONICLE

Jan A. Malinowski – Prevention activity in Torun 57
Preventive Campaign „October 2015..." in Torun – Photoreport 59

METHODICAL ATTACHEMENT

Magdalena Zając – The programme of prevention drugs addiction I
Elżbieta Kościńska – Methods of work with seniors – a few suggestions of activities VII

Wersja papierowa czasopisma jest wersją pierwotną, w której w ostatnim numerze z danego roku publikowana jest lista recenzentów (bez wskazania opiniowanych tekstów, zgodnie z procedurą określoną przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego dla czasopism objętych oceną parametryczną). Lista recenzentów z lat poprzednich jest zamieszczona na stronie internetowej: www.weakapit.pl

WYCHOWANIE NA CO DZIEŃ Czasopismo założone w 1993 roku przez Toruńską Fundację Edukacyjną przy UMK „Copernicus"

Rada Naukowa: Andrzej Olubiński (przewodniczący), Jaroslav Balvín (Czechy), Friedrich W. Busch (Niemcy), Olga Chyżna (Ukraina), Kazimierz Denek, Ihor Dobriansky (Ukraina), Tomáš Dohnal (Czechy), Józef Górniewicz, Anna Hudecová (Słowacja), Czesław Kosakowski, Mirosław Kowalski, Blahoslav Kraus (Czechy), Mária Machalová (Słowacja), Tatiana Matulayová (Czechy), Katia Mitowa (USA), Aleksander Nalaskowski, Małgorzata Orłowska, Krzysztof Piątek, Erich Petlák (Słowacja), Andrzej Radziewicz-Winnicki, Bogusław Śliwerski, Wiesław Theiss, Mykola Zymomrya (Ukraina)

Redakcja: Jan Adam Malinowski (redaktor naczelny), Tomasz Biernat, Jadwiga Jastrząb, Anna M. Kola (redaktor językowy), Małgorzata Kowalik-Olubińska, Tomasz Kruszewski, Katarzyna Kuziak, Janina Malinowska (redaktor językowy), Ryszard Mikulski (redaktor techniczny), Karol Orłowski (redaktor statystyczny), Paweł Sobierajski, Jacek Szczepkowski, Katarzyna M. Wasilewska-Ostrowska (sekretarz redakcji)

ISSN 1230-7785 Nakład 500 egz.
Projekt okładki: studio graficzne RASPBERRY.com.pl
Druk: Machina Druku Toruń

Wydawca: Wydawnictwo Edukacyjne „AKAPIT" s.c.
ul. H. Piskorskiej 12/23, 87-100 Toruń
info@weakapit.pl

Wychowanie na co Dzień
Nr 5 (254), 2015

AKTUALNE PROBLEMY PEDAGOGICZNE

Mariusz Jędrzejko

Dopalacze – zjawisko i zagrożenia

Streszczenie: Artykuł jest próbą analizy zjawiska nowych narkotyków w Polsce w XXI wieku. Autor pokazuje dynamikę zmian, tendencje na rynku narkotykowo-dopalaczowym i zagrożenia związane z podażą nowych narkotyków syntetycznych. W artykule podano najnowsze dane oraz podano w nim aktualne dane oraz działania podejmowane przez instytucje państwowe.

Słowa kluczowe: patologie społeczne, narkomania, dopalacze, przestępczość

*

Eryk Matuszkiewicz, Magdalena Zając

Młodzież – dopalacze – profilaktyka

Streszczenie: Zaburzenia w zachowaniu związane z sięganiem po środki odurzające – dopalacze to poważny problem, który znaczącą zakłóca funkcjonowanie dzieci i młodzieży w różnych obszarach oraz zagraża ich zdrowiu i życiu. Celem artykułu jest ukazanie mechanizmów działania dopalaczy, szkód związanych z ich używaniem, zarówno tych krótkoterminowych związanych z zaburzeniami zdrowia somatycznego, jak i tych przewlekłych dotyczących zdrowia psychicznego. Przedstawiony jest także model pracy profilaktycznej z młodzieżą zagrożoną nowymi substancjami psychoaktywnymi opierający się na metodzie socjoterapii.

Słowa kluczowe: profilaktyka, socjoterapia, młodzież, dopalacze

ŚRODOWISKO I WYCHOWANIE

Teresa Wilk

Rodzina i szkoła – refleksje na dziś i na jutro, czyli o potrzebie wspólnych działań wychowawczo-edukacyjnych wobec (nowych?) zagrożeń dzieci i młodzieży w perspektywie dynamiki i różnorodności przemian

Streszczenie: Dynamika i różnorodność permanentnie dokonujących się przemian ekonomicznych, społecznych, politycznych i kulturowych w istotnym stopniu warunkują sytuacje będące realnym zagrożeniem dla dzieci i młodzieży. Wobec ich (zagrożeń) obecności w przestrzeni codzienności życia, priorytetem staje się świadome i bardziej zaangażowane współdziałanie rodziny i szkoły w procesach edukacyjno-wychowawczych. Zintegrowane i odpowiedzialne zabiegi wychowawcze to najlepsza profilaktyka wszelkich zagrożeń.

Słowa kluczowe: rodzina, szkoła, działania wychowawczo-edukacyjne, integracja działań, zagrożenia dzieci i młodzieży, dynamika i różnorodność przemian

*

Tomasz Różański

Rola rodziny w profilaktyce uzależnień ludzi młodych od środków odurzających

Streszczenie: Niniejszy artykuł poświęcono roli rodziny w profilaktyce uzależnienia ludzi młodych od środków odurzających. Punktem wyjścia podjętych rozważań było określenie pojęcia „uzależnienie" oraz omówienie problemu uzależnienia młodzieży od substancji psychoaktywnych. W dalszej kolejności zwrócono uwagę m.in. na zasady, jakimi powinni kierować się rodzice, aby skutecznie zapobiegać uzależnieniu swych dzieci od środków odurzających. Wskazano również na związek pomiędzy wychowaniem w rodzinie a profilaktyką pierwszorzędową oraz na główne płaszczyzny wyznaczające rolę rodziny w procesie interwencji profilaktycznych. Przedstawiono także przykłady programów profilaktycznych.

Słowa kluczowe: młodzież, profilaktyka, rodzina, środek odurzający, uzależnienie

EDUKACJA ZDROWOTNA

Iwona Malorny

Profilaktyka asymilatywna – nowe podejście w pracy z młodzieżą zagrożoną uzależnieniem

Streszczenie: Artykuł prezentuje innowacyjne podejście do pracy indywidualnej i grupowej z młodzieżą zagrożoną uzależnieniem, zwanej profilaktyką asymilatywną. Tak rozumiana profilaktyka bardzo mocno akcentuje potrzebę identyfikowania i wzmacniania czynników ochronnych, a tym samym na wspieraniu pozytywnego rozwoju jednostki obszarze kompetencji psychospołecznych jednostki, jej relacji z rodziną oraz środowiskiem szkolnym i lokalnym. Profilaktyka asymilatywna ma charakter uniwersalny i eklektyczny, gdyż może łączyć w sobie elementy różnych podejść teoretycznych, w zależności od zapotrzebowania. Aczkolwiek jak pokazuje doświadczenie zawodowe autorki, w pracy profilaktycznej i terapeutycznej najczęściej odwołuje się ona do założeń profilaktyki integralnej (pozytywnej) oraz teorii systemowej, która stanowi podstawę teoretyczną koncepcji profilaktyki asymilatywnej.

Słowa kluczowe: profilaktyka, asymilować, system, czynniki ryzyka, czynniki chroniące

*

Alina Dworak

Uzależnienia behawioralne – problem społeczny i pedagogiczny

Streszczenie: Nieustanne przemiany cywilizacyjne, rozwój procesów globalizacji, powszechny dostęp do współczesnych środków masowego przekazu często nakłaniających do szeroko pojętej konsumpcji, przyczynił się do wieloaspektowych zmian stylu życia współczesnego człowieka. Konsekwencją tych dynamicznych zmian jest sukcesywna poprawa dobrostanu społeczeństwa, ale także, co warto podkreślić, zmiany te generują powstawanie nowych zagrożeń współczesnego pokolenia jakimi są m.in. liczne uzależnienia. Uwagę badaczy w ostatnich latach zwracają tzw. *nowe uzależnienia*, stanowiące zagrożenie w czasach nam współczesnych np., uzależnienie od jedzenia, pracy, Internetu, zakupów, opalania. Dlaczego ludzie sięgają po różnego rodzaju środki uzależniające? Aby znaleźć odpowiedź na to pytanie,

koniecznym staje się poszukiwanie sposobów rozwiązań: *Jak walczyć z wszechobecną konsumpcją? Jak chronić młode pokolenie przed podejmowaniem zachowań ryzykownych dla życia, zdrowia i społecznego funkcjonowania?*

Słowa kluczowe: uzależnienia, zachowanie, czynności, zagrożenia, profilaktyka

METODY NAUCZANIA I WYCHOWANIA

Jacek Szczepkowski

Niewłaściwe zachowania młodzieży – konstruktywne rozwiązania instytucjonalne z perspektywy Podejścia Skoncentrowanego na Rozwiązaniach

Streszczenie: Artykuł opisuje zagadnienie dyscypliny i porządku w warunkach ośrodka stacjonarnego dla młodzieży uzależnionej. W przeciwieństwie do tradycyjnego podejścia określanego mianem modyfikacji zachowań, opartego o założenia poznawczo-behawioralne, prezentowane propozycje nawiązują do idei Podejścia Skoncentrowanego na Rozwiązaniach. Na niewłaściwe zachowania młodzieży można spojrzeć jako na określoną szansę dającą sposobność uzyskana przez nich pewnych ważnych informacji, zmieniających ich sposób rozumienia siebie i otaczającej ich rzeczywistości.

Słowa kluczowe: młodzież, uzależnienia, modyfikacja zachowań, praca na potencjałach

*****

Jolanta Jarczyńska

Co zagraża młodzieży, a co ją chroni przed problemowym uczestnictwem w grach losowych?

Streszczenie: W kontekście prac nad tworzeniem uniwersalnych programów profilaktycznych zapobiegania aktywności hazardowej wśród młodzieży podkreśla się, że należy je opracowywać mając na uwadze wiedzę o czynnikach ryzyka wiążących się z hazardem problemowym, jak również o czynnikach chroniących ją przed problemową grą. Równie ważne dla projektowania oddziaływań profilaktycznych w oparciu o wyniki badań nad czynnikami sprzyjającymi prawidłowemu rozwojowi dzieci i młodzieży jest uwzględnianie mechanizmów pozytywnej adaptacji. Utrzymuje się bowiem, że programy profilaktyczne obejmujące aspekty pozytywnego rozwoju młodzieży mogłyby pomóc jej rozwinąć kompetencje niezbędne do radzenia sobie z problemową grą hazardową, redukując tym samym prawdopodobieństwo wystąpienia uzależnienia od hazardu.
W artykule dokonano opisu stanu wiedzy na temat czynników ryzyka hazardowej gry wśród młodzieży oraz zasobów, tzw. czynników chroniących ją przed problemowym uczestnictwem w grach losowych. Wiedza ta przydatna może być do identyfikowania pierwszych oznak ryzykownej i problemowej gry, jak również do projektowania skutecznych oddziaływań wychowawczo-profilaktycznych stymulujących rozwój młodzieży.

Słowa kluczowe: gra problemowa**,** hazard problemowy, uczestnictwo młodzieży w grach losowych, czynniki ryzyka, czynniki chroniące, profilaktyka

PROBLEMY MŁODZIEŻY

Patryk Białas

Prostytucja jako zjawisko patologii społecznej wśród dzieci i młodzieży w opinii funkcjonariuszy Policji

Streszczenie: Prostytucja dziecięca jest problemem nie tylko w krajach rozwijających się – jest ona znacznym problemem globalnym. Prostytucja dziecięca, jak inne formy seksualnego wykorzystywania dzieci, niosą za sobą nie tylko wysoką śmiertelność czy chorobliwość wśród milionów dzieci, lecz także karygodne pogwałcenie ich praw i godności. Prostytucja dziecięca to wykorzystywanie seksualne dzieci dla zysku, który może obejmować pieniądze, narkotyki, albo inne wartościowe rzeczy. W swoich badaniach wykorzystałem społeczną metodę badania opinii publicznej oraz analizę literatury przedmiotu.

Słowa kluczowe: dziecięca prostytucja, dziecięca seksualność, funkcjonariusze Policji

LEKTURY STARE I NOWE

Renata Czernecki

Zdrowie i jego promocja a środowisko lokalne

(**Recenzja**: Katarzyna Kowalczewska-Grabowska, *Promocja zdrowia w środowisku lokalnym. Założenia teoretyczne i praktyczne egzemplifikacje (perspektywa pedagogiczna)*, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 2013, 978-83-226-2224-7).

KRONIKA

Jan A. Malinowski

Profilaktyczna „dojrzałość" Torunia

Streszczenie: Artykuł jest relacją z przebiegu 18. środowiskowej kampanii profilaktycznej zorganizowanej w Toruniu przez Wydział Zdrowia i Polityki Społecznej Urzędu Miasta Toruń. W licznych imprezach sportowych, turystycznych i kulturalnych zorganizowanych w ramach kampanii wzięli udział głównie uczniowie toruńskich szkół podstawowych, gimnazjów i ponadgimnazjalnych. Ich przebieg ilustruje fotoreportaż zamieszczony na s. III okładki.

Słowa kluczowe: Toruń, profilaktyka, aktywność dzieci i młodzieży

WKŁADKA METODYCZNA

Magdalena Zając

Program profilaktyki uzależnień od środków odurzających „Niezależni"

Streszczenie: Problem sięgania po środki odurzające – dopalacze jest zauważalny. Młodzież kieruje się wiedzą potoczną na temat działania dopalaczy, konsekwencji zdrowotnych, prawnych wynikających z ich zażywania, czy udostępniania. Presja rówieśników, dostępność dopalaczy, przekonanie o korzyściach wynikających z ich stosowania przyczyniają się do podejmowania działań ryzykownych z nimi związanych. Argumentem przemawiającym za

opracowaniem programu Niezależni jest potrzeba dostarczenie wychowawcom, nauczycielom, pedagogom, socjoterapeutom narzędzi do pracy z młodzieżą w celu prowadzenia przez nich skutecznych działań profilaktycznych.

Słowa kluczowe: program profilaktyczny, socjoterapia, młodzież, dopalacze

*

Elżbieta Kościńska

Metody pracy z seniorami – kilka propozycji zajęć

Abstrakt: Wzrastający udział osób starszych w społeczeństwach Polski i Europy stał się wyzwaniem do podejmowania działań aktywizujących seniorów. Ideą aktywizacji jest przeciwdziałanie osamotnieniu, wykluczeniu społecznemu i deterioracji zdrowotnej. Praca z osobami starszymi wymaga profesjonalnego przygotowania, umiejętności komunikacji, aktywności i kreatywności. W tekście przedstawiono kilka propozycji ćwiczeń, które można wykorzystać w pracy z seniorami.

Słowa kluczowe: senior, metody pracy, propozycje ćwiczeń

Toruńska Kampania
„Październik 2015 – w gotyckich murów cieniu mówimy STOP uzależnieniu”
Organizator Kampanii:
Wydział Zdrowia i Polityki Społecznej Urzędu Miasta Torunia

Fotoreportaż obejmuje relacje z następujących wydarzeń:
XVII Rajd „Jestem wolny, kocham siebie, nie chcę się niszczyć”
Konferencja pt. „Cel: życie. Dopalaczom mówię STOP”
XV Turniej Sportowy „Sprawni i zdrowi”
Podsumowanie Kampanii połączone z wręczeniem nagród laureatom konkursów

Patronat medialny: WYCHOWANIE NA CO DZIEŃ

Fotografie: Marta Malinowska-Reich, Marcin Malinowski